

Kulturdepartementet
Postboks 8030 Dep
0030 OsMFO.

Deres ref.:
13/3389 ME/ME1 EAB:elt

Vår ref.:
2013/191/LCF

Dato:
13. november 2013

Høring - endringer i åndsverkloven - gjennomføring av EUs direktiv 2011/77/EU om endringer i vernetiden for opphavsrett og visse nærstående rettigheter

Vi viser til høring med bakgrunn i høringsbrev og høringsnotat fra Kulturdepartementet 3. oktober 2013 (deres referanse 13/3389 ME/ME1 EAB:elt) om endringer i åndsverkloven – gjennomføring av EUs direktiv 2011/77/EU om endringer i vernetiden for opphavsrett og visse nærstående rettigheter. Musikernes fellesorganisasjon (heretter MFO) ønsker med dette å kommentere departementets forslag.

1 Innledning

MFO er meget positiv til forlengelse av vernetiden for utøvere og produsenter på musikkområdet og anser utvidelsen som et skritt i riktig retning mot å tilnærme seg vernetiden for opphavsmenn. Arbeidet med å oppnå lengere vernetid for de nærstående rettigheter har pågått over mange år, og at EU har samlet seg om et felles direktiv om utvidelse av vernetiden for musikkverk innebærer at Europa nærmer seg hva som allerede er gjeldende for innspillinger andre deler av verden.

Direktivet avgrenser mot lydopptak som inngår i audiovisuelle produksjoner. MFO vil for ordens skyld kort bemerke at vi ikke anser at utøvernes vern skal være basert på hvilken form fremføringen skjer i. Det er MFOs generelle oppfatning at vernetiden bør omfatte alle produksjoner hvor lydopptaket (musikkverket) inngår som et lydspor.

I tillegg til at direktivet forlenger vernetiden for lydopptak av utøvende kunstners fremføringer er det flere andre endringer som berører de utøvende kunstnerne i denne sammenheng. Med bakgrunn gjeldende bransjepraksis og det forhold at det store flertallet av utøvere i forholdet til produsent (plateselskap) har en forholdsvis svak forhandlingsposisjon, mener MFO at de foreslåtte endringene er nødvendig. Av størst praktisk betydning er innføring av utøverens rett til årlig supplerende vederlag dersom utøveren har overdratt sine rettigheter til et lydopptak til en produsent mot et engangsvederlag. Det er videre på det rene at det er nokså mange norske utøvere som medvirker på innspillinger som har lang «levetid», og MFO har ingen grunn til å tro at dette forholdet vil endre seg i tiden fremover. Selv om produsentene mest sannsynlig vil argumentere for at administrasjonen av det årlig supplerende vederlaget vil være omfattende og vanskelig å håndtere, anser MFO at endringene eventuelle utfordringer for produsenten må vike for den positive effekten vederlaget vil få for de utøvende kunstnerne på sikt. Forlaget legger opp til at det supplerende vederlag skal administreres av en oppkrevings- og fordelingsorganisasjon som departementet godkjenner. Organisasjonens administrasjon (fordeling og utbetaling) er ikke nærmere regulert i forslaget, men at foreslås en forskriftshjemmel slik at det ved eventuelt behov kan fastsettes nærmere regler om godkjenning og administrering av ordningen. Det har i Norge ikke vært samtaler med IFPI, i egenskap av representant for de norske major selskapene, om administrering av ordningen, men på europeisk nivå har det vært samtaler mellom AEPO-ARTIS og IFPI Internasjonal med det formål å enes om hvordan det årlige supplerende vederlaget skal håndteres i praksis. Samtalene er etter hva MFO kjenner til ikke avsluttet, men det er opplyst at partene er meget motivert til å komme frem til en ordning som kan fungere så smidig og effektivt som mulig. MFO anser Gramo, som innkrever vederlag for kringkasting og annen offentlig fremføring, for å være det forvaltningsorgan som er best egnet til å administrere ordningen. Dette under forutsetning av at Gramo selv ønsker dette, og at Gramo mottar nødvendig informasjon og innbetaling fra produsentene.

2 Nærmere om lovforslaget

Under følger MFOs merknader til de enkelte lovforslag.

2.1 Forlengelse av vernetiden

Forlengelsen av vernetiden for de utøvende kunstnerne gjelder for alle former for lydopptak, og noen begrensning til musikk er ikke foreslått. MFO legger til grunna at definisjonen av lydopptak ikke

er tenkt endret, og vil slutte seg til forslaget. MFO vil likevel igjen bemerke sin prinsipielle oppfatning av at forlengelse av vernetiden ikke bør avgrenses til «lydfilm», men bør omfatte alle typer av opptak eller produksjoner.

2.2 Mulighet for at bringe en avtale om overdragelse av rettigheter til opphør

MFO er av den oppfatning at innføring av en hevingsrett for utøvere er veldig fornuftig, og er positiv til forslaget. En utvidelse av rettigheter må være basert på et ønske om å utnytte produksjonene i tråd med utvidede rettigheter, slik at manglende aktivitet fra produsentens side som kan innebære at innspillingen ikke kan utnyttes må innebære at utvidede rettigheter går tapt/tilbakeføres den utøvende kunstner.

2.3 Supplerende vederlag

Supplerende vederlag gjelder kun i de tilfeller utøverens enerett har blitt overdratt sine rettigheter til en produsent mot et engangsvederlag til en fremstiller av lydopptak og det er fremstilleren (produsenten) som utpekes som ansvarlig betaler. For å unngå eventuelle misforståelser og tvister om hvem som skal betale vederlaget, er det naturlig nok viktig at det fremgår klart hvem som er ansvarlig for dette. MFO mener derfor at det er behov for særskilt definisjon av hvem som er «produsent». Direktivet gir ingen uttrykkelig veiledning til dette. I eksempelvis WPPT (1996) finnes en definisjon av «Phonogram produser», og hvor denne blir pekt ut som den som initierer og har ansvaret for den opprinnelige handlingen (art. 2(d)). Denne definisjonen passer nok ikke så godt i denne sammenheng sett hen til hvordan lisensieringsstrukturen ser ut på fonogramområdet. Det er ikke uvanlig at rettighetselskaper bytter eiere og at ansvaret for den opprinnelige avtalen dermed går over til en annen produsent enn den opprinnelige. Det innebærer at det i praksis er en annen aktør en den som har foretatt den opprinnelige innspillingen som tjener penger på utnyttelsen. MFO anser derfor at det bør fremgå av lovteksten at det er produsenten eller den fysiske eller juridiske personen som er ansvarlig for og som kommer til å dra nytte av inntektene av innspillingen på bakgrunn av retten til å utnytte denne som er betalingsansvarlig.

Vederlaget til utøverne skal utgjøre 20 % av fonogramprodusentenes bruttoinntekter fra spredning, reproduksjon og tilgjengeliggjøring av lydopptaket, dog med unntak av inntekter fra utlån/utleie, vederlag for offentlig fremføring fra kringkasting og privatkopieringsvederlag. MFO har ingen

innvendinger til forslaget, men konstaterer at opplistede unntak forutsetter at produsentene kan holde nokså ulike inntekstrømmer på et beskjedent nivå i tilknytning til sin opplysningsplikt.

Lovforslaget har lagt opp til en tvungen kollektiv forvaltning av supplerende vederlag og innebærer at krav på vederlag kun kan gjøres gjeldende av en representativ organisasjon. Kollektiv forvaltning er en nødvendig forutsetning for at vederlagsretten overhodet skal kunne fungere på en hensiktsmessig måte. I forslaget er det forutsatt at produsentene avgir tilstrekkelig og nødvendig underlagsinformasjon til forvaltningsorganisasjonen for beregning av vederlag. Foruten opplysning om de bruttoinntekter produsenten har hatt må organisasjonen få informasjon om innspillingen som sådan (tittel, innspillings/utgivelsesår informasjon om medvirkende musiker(e) m.m.). Korrekt og tilstrekkelig informasjon vil være avgjørende for korrekt identifisering og individuell fordeling og utbetaling. For å muliggjøre kontroll av opplysningen bør bestemmelsen suppleres med plikt for produsenten til å la statsautorisert eller godkjent revisor som organisasjonen ønsker å benytte få tilgang til å kontrollere opplysninger.

Direktivet angir at medlemsstatene helt eller delvis kan unnta mindre foretak plikten til å betale supplerende vederlag. MFO ønsker ikke et slikt unntak. Det er prinsipielt viktig at det ikke gjøres unntak for mikroforetak ettersom det skulle kunne oppfattes som at utøvernes rett vil bero på hvorvidt det blir noe igjen. I den grad kostnadene for opplysninger og administrasjon skulle kunne betraktes som urimelig sett i forhold til inntektene får dette løses avtalerettslig.

For berørte utøvere som har løpende «royalty» avtaler, er det fremsatt forslag om at denne type avtale fortsatt skal gjelde etter det femtiende året, dog med unntak av at vilkår om fradrag for ikke inntjent forskudd eller andre typer av «avdrag» kun skal gjelde i 50 år. Videre innebærer forslaget at avalen "nullstilles" etter 50 år, eller sagt på en annen måte at vilkår med hensyn til tilbakebetaling av forskudd eller andre beløp ikke gjelder for lengre enn 50 år. Dette med henvisning til at partene fritt kan avtale om øvrige vilkår og størrelsen på royalty. Dette argumentet synes å ha noe for seg i situasjoner mellom parter som er relativt jevnbyrdig, men i praksis er det dessverre ofte slik at også royaltybærende artister har en svakere forhandlingsposisjon. MFOs erfaring er at regler som innføres for å styrke utøvernes avtalerettslige stilling og som er deklatoriske ofte innebærer at utøveren dra det korteste strået. På denne bakgrunn anser MFO at «nullstillingen» bør gjøres preseptorisk til fordel for utøveren.

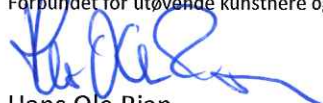
3. Ikrafttredelse og overgangsbestemmelser

Etter direktivet artikkel 1 nr. 3 skal bestemmelsen om beregningen av vernetiden for musikkverk tilknyttet tekst, jf. forslaget § 40, få anvendelse på slike verk der enten musikken eller teksten er vernet i en medlemsstat 1. november 2013 og på musikkverk tilknyttet tekst som skapes etter denne dato. Hva angår lydinnspillinger vil kun innspillinger som er beskyttet på ikrafttredelsestidspunktet være omfattet. Vernet vil således ikke bli gjenopplivet for innspillinger hvor vernetiden var utløpt ved ikrafttredelse. MFO har ingen innvendinger mot dette. Av overgangsreglene følger det at avtaler som inngås mellom produsent og utøvende kunstnere i tiden forut for ikrafttredelse skal fortsatt gjelde under den utvidede vernetiden om det ikke inngås annen avtale mellom partene. MFO har ingen innvendinger mot dette heller, med unntak av ovenfor nevnte reservasjon knyttet til nullstilling av avtaler.

Med vennlig hilsen

Musikernes fellesorganisasjon

Forbundet for utøvende kunstnere og pedagoger

Hans Ole Rian
Forbundsleder

Lars Christian Fjeldstad